СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 302. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28 грудня 1932.

VOL. XL. No. 302. Jersey City, N. J., Wednesday, December 28, 1932. THREE CENTS.

ҐАРНЕР ЗАПОВІДАЄ НАДЗВИЧАЙНУ СЕСІЮ КОНҐРЕСУ, ЯК ГУВЕР ЗАВЕТУЄ ПИВО

ВАШИНҐТОН. — Нововибраний заступник президента, Ґарнер, рахується з тим, що президент Гувер не підпише законопроєктів, які тепер перепре демократична більшість у конґресі щодо пива й допомоги фармерам.

Зприводу цього прийдеться Рузвелтови, як обійме владу, скликати надзвичайну сесію конґресу, щоби здійснити те, що було приобіцяно в виборчій плятформі.

МАЙНЕРСЬКА ТРАҐЕДІЯ.

МОВІКА (Ілінойс). — Вже викопано 39 трупів з засипаної наслідком експльозії майни, а бракує ще 15 осіб, з яких в найкращім випадку буде можна докопатися ще до 5 живих осіб.

Ціла місцевість знаходиться в глибокім смутку. Багато майнерських родин, яких батьки загинули, знайшлися в крайній нужді й жиють з милостині.

Майнери працюють як день так ніч, щоби виратувати хоч тих кілька осіб, щодо котрих є познаки, що вони ще при життю.

НІМЕЦЬ НА ЧОЛІ ВОЮЮЧОЇ АРМІЇ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Болівія готується до остаточного наступу на Параґвай зприводу Чако. На чолі болівійської армії стоїть німецький ґенерал Ганс Кундт, що нагадує старорежімного пруського офіцира. Кажуть, що він військово досвідчена людина. На нього покладають у Болівії великі надії. Як переїжджає залізницею, індіянські матері виносять своїх дітей і просять у нього для них благословення.

ПОДІРАВИЛИ ШИБИ КАФЕТЕРІЙ.

НЮ ЙОРК. — Невідомі особи подіравили 24 великі шиби в кафетеріях Горна й Гардарта і Бікфорда.

„ЕЛЄКТРИЧНИЙ" ДОЛЯР.

АТЛЕНТИК СІТИ. — На 91 сходинах „Економетрік Сосаєті" й економічної секції „Амерікен Асосіейшен фор ди Адвенсмент оф Саєнс" запропонував економіст д-р Джан Піз Нортон впровадити побіч золота ще й „електричну" валюту. Підставою до обчислення вартости „електричного" доляра булаб електрична енерґія. Він називавсяб „Доляр Едисона", а рівнавсяб 40 кільоватним годинам. А кільоватна година, пояснив Нортон, є електрична одиниця, яка є незмінна щодо якости і скількости в цілих Злучених Державах. До того кошти продукції кільоватної години зміняються дуже мало в Злучених Державах на протязі яких 5 літ.

З того виходить, що кільоватна година дуже добре надається для монетарних цілей, бо всі умови і так не заключаються звичайно на довше як 5 років.

Колиб така валюта була заведена, то державна скарбниця видавала би державні бонди в тій валюті підприємствам, які продукують електрику, а вони пускали би ту валюту в рух. В той спосіб нажна би золото вжити для інших цілей. Воно теж уживалосяб далі в міжнародній торговлі.

ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ САМОГУБСТВ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Д-р Вілієм Лейфілд, славний радіольоґіст, ортуївся ґазом і залишив нотатку з проханням, щоби не шукали по його смерти розвязки його кроку в скандалах, фінансових труднощах чи хоробі, бо те все не має підстави. Кажуть, що причиною цього був розвід з жінкою.

НЕБАГАТО СМЕРТНИХ ВИПАДКІВ ВІД АЛЬКОГОЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Різдвяні свята потягнули за собою в Ню Йорку тільки два випадки затроєння алькоголем. З того годі заключати, що люди менше пили. Кажуть тільки, що це виріб алькоголю дещо поправився.

НЕ ВЕДЕТЬСЯ.

СЕЙНТ ОҐОСТІН (Флорида). — Президентови Гуверови не повелося з виборами, не ведеться з конгресом, а тепер не має навіть щастя з ловленням риб. Риби не ловляться, хоч президент вистоює з вудкою цілими днями.

$7,000,000 ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Від грудня треба видавати на допомогу безробітним принайменні $7,000,000 на місяць.

ЗАКЛИКАЄ ДО КОЛЬОНІЗАЦІЇ ПАЛЕСТИНИ.

НЮ ЙОРК. — Відомий сіоніст, Люї Ліпський, взиває американську жидівську молодь, щоби не тільки спомагала кольонізацію Палестини грошево, але щоб і сама вибиралася до Палестини і ставала там піонірами жидівської ідеї й кольонізувала край.

РАДИТЬ СПЛАЧУВАТИ ДОВГИ СРІБЛОМ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Гейден з Аризони пропонує, щоби Злучені Держави приймали від Анґлії сплату воєнних довгів сріблом. Він каже, що в той спосіб піднесуться краї, в яких уживають срібної валюти, а тимсамим буде лекше зліквідувати світову крізу.

В КРАЇНІ „ЗА НАШОН І ВАШОН ВОЛЬНОСЦЬ".

У ждальні 3-ої кляси в Тернополі сів на лавці один Українець. Портер, що обслугував цю ждальню, щтовхнув його, питаючись, що тут робить. Коли цей відізвався до нього по українськи, портієр крикнув: „Ти кабане єден, не уміш іначей мувіць?!" Розуміється, що Українець про таке поступовання „культурного" портієра зробив зажалення до уряду руху. Але чи то що поможе?

З ТОВАРИСТВА СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ ЗА КОРДОНОМ.

Недавно відбулися в Празі збори цього Союза, на яких вибрано нову управу в такому складі: голова — проф. С. Сірополко, заступник голови — проф. д-р П. Феденко, секратар — п. І. Мірний, скарбник — проф. Яковлів, члени: проф. Д. Дорошенко та п. Филипович. Поза справами чисто орґанізаційно - професійного значіння намічено також плян ширшої діяльности Союза. Бажано булоб, щоб усі наші робітники пера за кордоном для користи рідної справи якнайскорше обєдналися коло свого товариства.

ПОЛЬСЬКІ „ПЛЯЦУФКІ".

Новий „дом людови" посвячено в Курянах, пов. Бережани. Одночасно посвячено теж стрільницю місцевого стрілецького союза. Крім бережанського старости Ґольчевського промовляв теж господар Андрій Гриців, як подає ПАТ, від „українського громадянства".

ШОПЕН ЗАЛИШИТЬСЯ У ФРАНЦІЇ.

Французька преса подає звістку про інцидент, який трапивсь у варшавській фільгармонії на святі 83 роковин смерти Шопена. На святі були присутні президент республики, члени уряду та дипльоматичні представники. На почеснім місці сидів французький посол Лярош. Від імени польського уряду промовляв Ольпинський і сказав, що Шопен був сином Польки і батька, котрий мав чужинне імя. Ця фраза сильно образила французького посла і інших присутніх Французів. Лярош, кажуть, покинув свято. Довідуємось при цій нагоді, що польський уряд робив заходи перед французьким, щоби дозволили перевести тлінні останки Шопена з Парижа до Варшави. Французький уряд відмовився з двох причин: Шопен був французьким громадянином і у своїм заповіті домагався, щоби його поховати у Парижі, а тільки його серце вислати до Польщі. Цю його останню волю Французи виконали; серце Шопена лежить у костелі св. Хреста у Варшаві.

ЯПОНСЬКІ ФАШИСТИ ЗОРҐАНІЗУВАЛИСЯ.

В Токіо зорґанізовано фашістівську партію. На її чолі став бувший міністер внутрішніх справ, Адаші. До партії приступили відразу, 33 посли, які виступили з інших партій. На партійному установчому зїзді було 3,500 делеґатів. Партія звернула особливу увагу на молодь і виготовила спеціяльний однострій та прапори для своїх орґанізацій з молодих членів.

ДО ВП. ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим проситься всіх тих Вп. П. Відділових Урядників котрі ще не прислали рахунків і звітів за місяць грудень 1932, щоби це зробили сейчас. Державна контроля домагається, щоби всі депозити від відділів за 1932 були в банках не пізніше 31 грудня 1932. Проситься тих урядників, котрі майже що місяця спізняються з висилкою рахунків і звітів, щоби хоч раз в рік себто в трудні прислали всі належитости на час.

В случаю смерти треба сейчас повідомити головну канцелярію подаючи імя, називско і число грамоти помершого.

Проситься вирівнати всі довги за рік 1932, щоби не переносити таких на слідуючий рік та виказувати в справозданнях до стейтів і на зближаючуся конвенцію.

Роман Слободян, гол. фін. секретар.

РЕФЕРЕНДУМ

Вислід загального голосування членів у справі нової реформи.

ЗА РЕФОРМУ. Відділи, котрих члени більшістю голосів реформу ухвалили.	ПРОТИ РЕФОРМИ. Відділи, котрих члени більшістю голосів реформи не ухвалили.
Відділ . . 5	Відділ . . 1
” 13	” 37
” 16	” 104
” 33	” 134
” 35	” 168
” 58	” 214
” 64	” 225
” 85	” 248
” 119	” 305
” 175	” 318
” 179	” 324
” 215	” 375
” 216	
” 236	
” 252	
” 272	
” 279	
” 297	
” 345	
” 350	
” 358	
” 367	

Попередно було оголошено 212 „за" реформу і 40 „проти" реформи.

Разом досі звернено відголосованих 286 бальотів, з чого 234 „за" реформу, а 52 „проти" реформи.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ НА СЕЛІ.

У Слобідці Давидковецькій, пов. Чортків, господар Ян Дзядецький ударом сокири зранив тяжко свою шваґрову Павлину Васович і хотів відобрати собі життя, випивши більшу скількість оцтової есенції. Васович, перевезена до шпиталю, померла від ран, а Дзядецького відратували. Спонукою до злочину була заздрість. Дзядецький залюбився в сестрі своєї жінки, Павлині Васович, з якою мешкав разом з жінкою в одній кімнаті. Однак любов не була взаїмна і коли Павлина хотіла вийти замуж за якогось молодця з Гусятина, Дзядецький рішив покінчити з нею та з собою.

ПОМЕР, ВИКИНЕНИЙ ЗА ДВЕРІ.

До скарбового уряду в Любачеві увійшов був Ізраїль Віґдор, швець із Нароля, і просив, щоби дали йому якусь полекшу в сплаті податку. Прохання мало такий наслідок, що начальник уряду звелів возному викинути Віґдора за двері. Відійшовши кілька кроків, Віґдор упав на землю без памяти і незабаром умер. Лікар ствердив смерть від удару серця.

25-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ ТОВАРИСТВА ПРИЯТЕЛІВ ЛУЖИЧЧИНИ (ЛУЖИЦЬКІ СЕРБИ).

Перед 25 роками з ініціятиви кількох фантастів-студентів повстало в Празі Товариство Приятелів Лужчини, яке зразу мало всього 7 членів, а в касі 20 сотиків. Тепер це товариство має свої філії по більших містах Чехословаччини, а також у Парижі, Білгороді, Ню Йорку тощо і нараховує тисячі членів. Товариство видає періодично друковані органи та посідає в Празі одну з найліпших славянських бібліотек. Дня 4. XII. ц. р. в день 25-літнього ювилею товариства відбулася величава академія. З привітами виступали майже всі славянські народи. Від Українців витав це товариство проф. Омельченко.

ЗАГАДОЧНИЙ ТРУП.

В лісі косівського повіту поліція підчас погоні за бандитами знайшла трупа 55-літнього Федора Веприка, знаного з того, що в 1926 р. був засуджений на кару смерти, яку перемінили йому на досмертну вязницю. Після пятьох років наслідком амнестії Веприк вийшов на волю і займався дальше бандитизмом. Яким способом згинув у лісі, викриє мабуть слідство.

ЗАСТРІЛИВ ЛЮДИНУ ЯК ЗАЯЦЯ.

Власник маєтку Мислів, пов. Луків, дідич Хвалібуґ, стрінув на своїх полях дикого стрільця Кравчика. Вбивник оповідає, що на заклик, щоби віддав зброю, Кравчик змірився до Хвалібоґа з дубельтівки. Випереджаючи Кравчика, Хвалібуґ у власній обороні вистрілив і положив його трупом на місці.

НОВА УКРАЇНСЬКА НАУКОВА УСТАНОВА В ПРАЗІ.

Дня 7. XII. ц. р. відбулися в Празі установчі збори Української Наукової Асоціяції, яка має на меті обєднати коло себе всі наші наукові сили, що перебувають у Чехословаччині й уможливити публікацію їх праць. Завдання Асоціяції тіж самі, що і завдання Українського Наукового Інституту в Берліні та Варшаві. Головою Асоціяції вибраний — ректор Української Господарської Академії в Подєбрадах, проф. Б. Іваницький, заступником голови — проректор Українського Університету в Празі, проф. Яковлів, секретарем — доцент Українського Педагоґічного Інституту в Празі, Січинський. При Українській Науковій Асоціяції засновано чотири секції: гуманітарну, суспільно-економічну, технічну і природничу. Український Академічний Комітет у Празі лишився і далі як орґан науково-репрезентативний.

СУДЯТЬ УКРАЇНЦІВ БЕЗ КІНЦЯ Й КРАЮ

ВСЯ ЗАХІДНЯ УКРАЇНА ВКРИТА ПОЛЬСЬКИМИ НАГЛИМИ СУДАМИ. ПОЛІЦІЙНІ ПОСТЕРУНКИ СТАЛИ КАТІВНЯМИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Коломиї відбулася 1 грудня розправа в польськім суді проти пятьох Українців: Ярослава Єндика, Ярослава Явного, Якова Куника, Ігоря Руденського й Теофіля Руденського. Всі вони були учнями місцевої ґімназії. Влада поставила їх перед суд за приналежність до Орґанізації Українських Націоналістів. Вони сидять у вязниці від початку червня б. р. й тепер доведеться ще довше сидіти у вязниці, очікуючи на нову розправу, бо на вимогу прокуратора через неявлення на суд свідка, польського жандарма, розправу припинено й відложено.

В Перемишлі відбулася 5 й 6 грудня розправа проти: Олександра Матли, Ярослава Ґумовського, Костя й Богдана Мартинюка, учнів 7 кляси ґімназії, та Михайла Захаревича, обвинувачених у державній зраді, яка нібито виявилася в приналежности їх до ОУН. Обвинувачені до ніякої вини не призналися й заявили на суді, що всі їх зізнання на поліції були від них вимушені нелюдським знущанням поліції.

Обвинувачені заявили, що поліція обходилася з ними в такий варварський спосіб, що після таких „допитів", як виривання жмутами волосся, биття ґумовими палками аж до втрати притомности, наливання води через ніс і т. п., обвинувачені лишалися довший час непритомними й почуваються тепер хворими. На внесок прокуратора розправу відложено, щоби мати можність покликати прокураторського свідка, радника Іваха. Молодим хлопцям далі доведеться сидіти в польській катівні до нового суду.

Тернопільська прокуратура виготовила черговий свій акт обвинувачення проти 16 молодих Українців, селян скалатського повіту. Всіх їх обвинувачено в державній зраді за приналежність до ОУН та УВО. Акт обвинувачення займамає 21 сторін машинового письма. Судовий процес відбудеться мабуть в перших днях січня 1933 року. Акт обвинувачення отримали: Василь Турковський, Теодор Панас, Павло Стадник, Йосафат Добривода, Олекса Метельський, Йосиф Тильчак, Гаврило Метельський, Микола Бровчук, Олекса Фік, Йосиф Шуст, Михайло Нездропа, Дмитро Намака, Дмитро Когут, Олександер Ґудз, Йосиф Кравчук і Микола Кушнір. Всі вони переважно в двацятих роках свого віку.

В кождому повітовому місті Галичини й Волині польська влада все готує чергові політичні процеси проти Українців, а тимчасом відбуваються нові арешти та переводяться „допити" арештованих такими методами, яких не знали й варварські часи середновіча.

СТАЛІН ЧИСТИТЬ СВОЮ СТАЙНЮ.

МОСКВА (СССР). — Чергова „чистка" комуністичної партії загрожує виключенню з партії на менше одного міліона її членів. Тепер партія нараховує до трох міліонів членів, між якими, на думку Сталіна, є багато недостойних членів, тому їх звільнять, а деяких навіть покарають за неретельне виконування своїх членських обовязків.

На Україні вже звільнено з визначніших посад кількох визначних членів партії й виключено їх з партії. Звільнених покарано вязницею та висилкою за межі України. Обвинувачено їх за потурання куркулям і селянству й недодержання партійної лінії.

Комуністична влада тепер значно скорочує свої асиґнування на важку індустрію, якої розбудова була основою пятилітки. Натомісць влада думає збільшити продуктивність легкої індустрії, що є потрібне для задоволення біжучих потреб населення в фабриках.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ ЗЕМЛЕТРУС.

ЛОНДОН (Анґлія). — Обсерваторія у Вест Бромвіч занотувала страшної сили землетрус, що тревав дві години. Знавці кажуть, що десь на віддалі 4,500 миль від Лондону відбулося катастрофальне потрясення землі. Можливо, що землетрус був у Монґолії або західній Індії, в місцевости, далеко відрізаній від цивілізації, а тому відомости про землетрус можуть прийти звідти не скоро.

РІФИ ЗНОВУ ГОТОВИЛИ ПОВСТАННЯ.

МАДРИД (Еспанія). — В Мароку викрито підготовку нового повстання проти еспанської влади. На чолі змови стояв помічник бувшого ватажка повстанців, Абдуль Ель Кріма, — Адселян Бен Ад. Його арештовано, а також арештовано кількох визначних Ріфів, що були з ним у змові.

БОЇ В ПРОВІНЦІЇ ДЖЕГОЛ.

ШАНГГАЙ (Китай). — В манджурській провінції Джегол, що межується з північним Китаєм, тепер точаться бої між японськими військами та китайськими повстанцями. Китайці сподіваються, що Японці пішлють більші війська в провінцію Джегол і займуть її та будуть загрожувати звідти наступом на північний Китай з містом Пекіном.

ЯПОНЦІ ЗАХОПИЛИ СХІДНО-КИТАЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ХАРБІН (Манджурія). — Японське командування захопило в свої руки „тимчасово" західну частину Східно-Китайської залізниці, якої співвласником є Росія. Вони тепер домагаються від російської адміністрації залізниці передати в їх руки „тимчасово" й східню частину залізниці в напрямі до Владивостока.

Це „тимчасове" захоплення залізниці Японія пояснює необхідністю для успіху боротьби з повстанцями,

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УЧИВ ІНШИХ, А САМИЙ НЕ ВМІЄ.

Від довшого вже часу з Москви повторюється одну й ту саму історію: селянство не дописує. Селяни не вміють хазяйнувати колективно, хоча це найкращий спосіб хазяйнувати. Вони страшні консерватисти, хочуть усе робити по старому, до нового не хочуть приучуватися, хочби це нове було краще від старого. Через це совітське рільництво недомагає, через це воно не виповняє ролі, призначеної йому совітськими керманичами. Звичайно, селян трактується не як людей, котрі чогось не вміють, а як людей, котрі чогось не хочуть; котрі не хочуть добра навмисно, вперто, злочинно; котрі з завзяття йдуть проти загального добра; трактується як злочинців, які не заслугують на пощаду. Тому й усякі жахливі експедиції, засилки на Соловки, розстріли селян, утікаючих через кордон.

Поза тими напастями на „буржуазну" психольоґію селянина була гордість державного керманича. Хоча цього не говорилося виразними словами, то це видно було з кождої критики селян, що ці державні керманичі знають, що роблять, знають, що селянинови краще. Специяльно вони знають, що колективний спосіб ведення сільського господарства кращий від індивідуального, себто, що краще працювати селянам укупі, трактуючи все поле як одну велику фабрику, де кождий сповняє свою функцію, залежну від функцій інших людей.

У цю гордість большевицьких керманичів вдаряє тепер бомба, яка розбиває її на тріски. Комісаріят хову збіжа й худоби видає публичну заяву про господарку державних фарм, кричить про страшний стан цеї господарки, репетує за ратунком, не полишаючи при тому вжити й старого большевицького способу застрашування: проспектом арешту й розстрілу.

Показується, що державні фарми, якими кермують найкращі знавці, які мають все державне, які мають служити взірцем для колєктивів та індивідуальних господарств, не сповняють своєї задачі, не виповняють своїх повинностей, себто не дають призначеної на них скількости збіжа.

Уряд винує тут нездарність і недбальство зарядчиків і функціонарів цих фарм. І це зовсім зрозуміло, бо якби не винувати людей, то треба би хіба винувати або природу або большевицьку систему. Природи не можна винувати, бо вона своє зробила. Системи не можна винувати, бо тоді хіба треба би большевикам зректися влади. Отже будуть дещо стріляти, караючи коваля за те, що шлюсар завинив.

СОВІТСЬКИЙ РЕЖІМ Є РЕЖІМОМ ДЕРЖАВНОГО КАПІТАЛІЗМУ

Дня 16 жовтня Мусоліні виголосив на Венеціянській площі в Римі перед 25 тисячами представників ріжних фашистівських інституцій цілої Італії велику промову, в котрій між іншим сказано:

„Всі ті, що вірять у можливість перемогти крізу всякими чудесними засобами, знаходяться на хибному шляху. Кріза, яку переживаємо, є або циклічною крізою **в істнуючій** господарській системі, і тоді вона в своїм часі автоматично скінчиться; або вона є крізою **самої** системи, і тоді ми знаходимося перед переходом від одної доби цивілізації до другої. Там, де намагалися перетворити приватний капіталізм у капіталізм державний, тим його ще загострюючи, панує тепер впрост жахлива мізерія..."

Остання фраза відноситься до совітщини.

Бо скількиб там всякі московські аґенти не галасували про комуністичні й соціялістичні „ідеали" в дусі марксизму, ідеали ці виявляються настільки утопійними, що за 15 років большевицького урядування ні разу навіть ні наблизилися до свого здійснення. І тепер ми маємо в совітщині не „комуністичну" державу, а просто капіталістичну державу, в котрій окремих капіталістів заступив один величезний жахливий капіталіст — совітський уряд. І якщо в звичайних капіталістичних державах робітники мали ще змогу боронитися від визиску окремих капіталістів, бо ті мусіли конкурувати один з другим, а крім того оглядатися на робітничі орґанізації, що через парлямент могли вплинути на уряд і Державу, в совітській державі робітники віддані цілковито на поталу єдиного визискувача, що не боїться конкурентів і не знає над собою жадної вищої влади. Совітський уряд є сам собі цар і Бог. Не дурно повів він таку безпощадну боротьбу проти всяких інших богів та релігій, — совітський робітник мусить не лише працювати на совітську державу, але й молитися лише за ...совітських вождів.

Всім відомо, яким культом оточено тіло Леніна, котрому тисячі прочан приходять вклонятися не згірш, як раніше мощам святих. Всім відомо, що по всіх інституціях, на місцях колишніх ікон повішено портрети Леніна, Сталіна й інших. Висів колись і Троцький, але тепер Сталін скинув його з престола. Німецького письменника Людвіґа що кілька місяців тому відвідав Москву, вразив цей культ большевицьких провідників і він сказав про це Сталінови (чужинцеви, та ще й такому „знатному", як Людвіґ, дозволяється запитувати про речі, що совітських підданих за такі запитання відразу потягнули би до ҐПУ, а то й далі!):

„Я дуже дивуюся цьому культови героїв, — сказав він, — що практикується тут далеко більше, ніж у якій небудь іншій країні. А тимчасом цей культ, здавалось би, тут зовсім не на місці. Матеріялістичне розуміння історії повинно би було привести вас до заборони показувати на вулицях статуї та портрети ваших персонажів...

„Ви помиляєтеся, — відповів Сталін. — Прочитайте те, що написав Маркс в своїй „Бідности Фільософії", — там ви знайдете, що історію роблять великі люди..."

Але все питання тут власне в тому, чи большевицькі провідники — „великі люди", чи просто великі дурисвіти, що, задуривши неосвіченим народнім масам голови комуністичною казочкою, та опанувавши владою, витворили з совітщини капіталістичну країну найтяжчої невільничої, рабської роботи.

В комуністичній країні не повинно бути грошей, а в совітщині гроші ніколи не переставали істнувати. Більше того! Ці гроші постійно падають у своїй ціні та збільшуються в своїй скількости, себто переходять типовий процес інфляції, — як відомо, процеси інфляції є типовими для країн капіталістичних, але не повинні існувати не лише в комуністичній країні, а навіть в країні соціялістичній, — бо в соціялістичній державі соціялістичний уряд реґулює всі ціни, і тому вартість монети повинна залишатися все однакова, — в совітщині вонаж усе падає. Після закону 1922 р. державні банкові білети (червонці) мали покриватися на 25% золотом та чужинною валютою. На 1 серпня 1932 р., як ми довідуємося в офіційних відчитів, кредитових білетів було на 300 міліонів рублів більше, ніж повинно би бути після законів. Та мало того! В 1924 р. совітський уряд, помічаючи, що йому кредитових банкових білетів не вистарчає для оплати робітників і урядовців, почав друкувати ще білети державної скарбниці, які, після нового закона, не повинні би були перевищувати 50% скількости банкових білетів. Але дуже скоро ця скількість не лише перевищила 50%, але перевищила навіть усі 100%. Таким чином паперові гроші в совітщині забезпечені тепер золотом і валютою не на 25%, а лише на 12%. Звідти постійне падання большевицьких грошей, якими совітський уряд оплачує працю робітників. Совітський уряд визискує робітників подвійно: збільшенням скількости роботи (вживаючи марева пятирічки) і зменшенням вартости гроша, яким оплачує ту роботу.

Евген Онацький.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

При Українській Господарській Академії в Подєбрадах в біжучому році відкрито Інститут Заочного Навчання з трома відділами: аґрономічно-лісовим, технольоґічним та економічно-кооперативним. Цей Інститут має своїм завданням дати можливість бажаючим отримати систематичну фахову освіту в обсязі високої школи, які по умовах свого життя, заробітку не мають спромоги вступити до якої небудь школи й там набути необхідні знання.

Матеріяльні умови, що привязують їх до місця праці, неможливість, за браком вільних коштів, кинути місце свого осідку й перенестися до центрів, де знаходяться фахові школи, дуже часто спонукують їх шукати собі порятунку в с а м о о с в і т і й набувати знання шляхом самостійних студій по книжках, за допомогою та порадою добрих людей. Ще частіш з роками ці бажання поширити й поглибити свою фахову освіту підупадають під впливом зовнішніх перешкод, а людина залишається при тому невеличкому запасі знання, що дала їй попередня школа та що вона здобула практикою в процесі життя шляхом випадкового читання й т. п.

В такому становищу знаходиться більшість нашої української еміґрації, що примушена на чужині тяжкою працею забезпечувати собі існування. Важкі матеріяльні умови її життя, які не дозволяють мріяти про використання для цілей освіти нормальних шкіл, утруднюються також і небезпечним правним становищем, коли саме право на заробіток не є цілком забезпечене й тому добуття його, прагнення того, щоб його мати без перерви, набуває в наших умовах особливого значіння.

Приблизно в такомуж становищу знаходяться і багато громадян українських на тих землях, що знаходяться поза межами Великої України. Там ми маємо порівнюючи багато осіб молодого покоління, які знову таки під тягаром тих самих матеріяльних злиднів не можуть продовжувати своїх студій і примушені скінчити свою освіту або по закінченню середньої школи, або навіть другого ступня школи народньої. Українське населення цих земель складається в найбільшій части з хліборобського люду та ріжних інших верств, таксамо незаможних, тільки невелика його частина так матеріяльно забезпечена, що в силах дати своїй молоді спроможність отримати закінчену освіту й тим збільшувати кадри свідомої національної інтеліґенції, що являється всюди й скрізь авангардою кождої нації.

Той самий Інститут Заочного Навчання, про який іде мова, являється в наших українських умовах надзвичайно придатним посередником на те, щоби багатьом з наших еміґрантів, таксамо як і громадян інших земель, допомогти закінчити їх освіту з найменшою витратою коштів та не відриваючи їх від місця осідку й заробітку. Система навчання в ньому є власне та сама система с а м о о с в і т и, але удосконалена постійним проводом і консультацією кваліфікованого професорського складу. Разом з тим від самоосвіти „своїми власними силами" вона відріжняється в кращий бік також і в тому відношенні, що надає характер шкільної дисципліни, послідовности та, при помочі систематичних іспитів і листування з професурою, дає постійну перевірку набутих знань.

Нам здається, що специяльно для тих наших громадян, яких життя та заробітки звязані з сільським господарством, особливе значіння матиме Аґрономічно-лісовий відділ, при допомозі якого вони мають можливість набути закінчену сільсько-господарську освіту в обсягу високої аґрономічної школи. Все одно, чи справа йде про особу, яка провадить власне практичне господарство, чи про тих наших людей, які працюють в галузях громадської праці, звязаної з сільським господарством, тепер при сучасних умовах аґрономічна наука являється єдиною можливістю в цій практичній роботі, й громадській праці надати характер певної свідомости та найвищої рентабельности.

Можемо припускати, що в багатьох майбутніх слухачів Аґрономічно-лісового відділу повстануть сумніви щодо приступности для них якраз цього відділу. Проходження курсу аґрономічних наук обовязково вимагає практичних вправ як в кабінетах, ляборaторіях, так і в господарських установах. Аґрономію не можливо виступіювати без них, користуючись лише лєкціями та книжками. Необхідність для цього приїздити до Академії для багатьох може бути настільки утрудненою, що вони не зважаться на такі бажані для них студії, боячись цих перешкод та труднощів. Тимчасом не треба їх перебільшувати, а також мати на увазі, що Інститут вжив всіх заходів, щоб і в цьому відношенні полекшити становище своїх слухачів і дати їм можливість відбути всі необхідні вправи при найбільш приступних для них умовах. З цією метою між іншим робляться заходи, щоб орґанізувати свого роду експозитуру Аґрономічно-лісового факультету по ріжних українських осередках, яким буде доручене переведення практичних вправ на місцях, без приїзду до Академії.

На прикладі Аґрономічно-лісового відділу, де, здавалосяб, справу навчання налагодити найтрудніше, ми бачимо, яке велике значіння може мати для нашої української людности ця нова просвітна установа. Поза специяльними наслідками культурно-просвітного характеру вона може також прислужитися й загальним національним цілям, а все залежить від того, наскільки вона зустріне підтримку нашого громадянства.

Проф. К. Мацієвич.

Прага 3. XII. 1932.

В. Пужак.

ВОРОГИ.

(Оповідання).

(3)

— Чомуж саме Текля Залужна тобі не до вподоби? Вона з усіх дівок в нашім селі найгірша? Вона не погана. Я також чув, що добра господиня. Ходила до школи, читає книжки і неписьменним пише листи. Хіба, що своїм батькам робить сором... Ти може чув що таке про неї?

— Такого я про неї не чув.

— То чомуж вона тобі така осоружна? Може ти хочеш яку дуже велику богачку?

— І на богачку я не полюю... Тота... тота Текля... вона дуже дре ніс догори! На парубків дивиться... аж на вспятках стає, щоби на парубка глянути згори. Та Текля гадає, що вона не смертельна дівка, а якась дуже велика свята, яку треба вставити в скриню з кришталевого скла і поставити в церкві, щоби до неї молилися всі люди. Хоче, щоби до неї молитися, та щоби вона з тої молитви сміялася.

— Агааа! То така тота Текля? Гм... Як ти знаєш, що вона така, то то хіба до неї вже молився і та свята тебе не вислухала. Чи не так?

— Троха так, троха ні, — відповів парубок, знов паленіючи. — Я лиш на пробу так, щоби перестерегти інших парубків, як би розмахувалися до неї. Як я був обережний, щоби не обсмалити собі крил, так не хотів, щоби пальці попік собі котрий з моїх товаришів.

— Я вже маю для тебе дівчину, — Мокрот сказав, напихаючи люльку свіжим тютюном.

— Маєте? — Сень спитав живо. — Котра?

— Текля Залужна.

Сень скочив на рівні ноги і крикнув:

— Я про неї й чути не хочу! Щоби ще раз глянула на мене згори і відповіла мені жартом. Я себе не дам зневажати першій ліпшій малпі. Возьму кожду, яку скажете взяти, лиш не ту Теклю. В її бік я більше не подивлюся. І, правду кажучи, нема на кого дивитися... До вашої хати заходить стільки дівчат... Ви могли би побалакати з якою гідною. Кажу вам, возьму кожду, лиш не Теклю Залужну. Не хочу її, хоч би мені прийшлося парубочити до смерти. Як жадна інша не схоче вийти за мене, то возьму вдову Парашку Карпиху.

— Та таку стару? Пятьдесять і три-літну?

— Другої такої доброї ґаздині, як Парашка Карпиха, нема в цілім повіті. Її роки, пусте! Вони мене не відстрашать.

— Хлопче! Таке подруже не добром пахне. Ти скоро зачнеш уганяти за дівками, пхатися до молодиць...

— Ха, ха, ха! — парубок зареготав. — Ви гадали, що я з Карпихою хочу женитися? Я тільки загадав за господиню взяти її, щоби в господарстві заступила мою маму. Очевидно тільки тоді, як би я не знайшов для себе дівчини, і не оженився.

Тепер зареготав старий Мокрот і каже:

— А бодай же тебе, хлопче! Я гадав, що ти вдурів... Поможу тобі. Придивлюся, подумаю, може й побалакаю з якою. Гадаю, що гідна скоро знайдеться.

— Коли до вас знов зайти провідати, чи вже яка є?... Хіба аж завтра...

— Аж? Хіба не скорше, як завтра. Ти гадаєш, що я в коморі маю маґазин дівчат, так, що тільки йди і перебирай, або вибирай? Прийти можеш кождої днини в кождій хвили. І завтра можеш прийти. Та сумніваюся, чи завтра буду міг сказати тобі щось більше, як те, що вже сказав нині. Хоч я знаю кожду дівку в нашій громаді, то всеж таки знаю їх замало, щоби сказати, котра для котрого парубка буде добра. Я мушу з дівкою побалакати про се й те, так, щоби вона не вгадала, на що я з нею розбалакався. Аж після такої балачки я годен вимірковати, яка у дівки вдача. До такої розмови треба мати нагоду.

— То я прийду до вас аж після завтра. Добре?

— Кажу тобі, прийди, коли схочеш. Я скажу тобі аж тоді, коли вже буду для тебе щось мати.

Сень пішов. Старий Тодір сидів далі у вікні і грівся до сонця. Прийшло полудне. Старий пообідав, трохи продрімався і вийшов з хати. Поволи з кождим стрічним побалакавши, зайшов аж під хату Залужного. Перед хатою зійшовся з молодшим від нього лише три роки Моргуном, що надійшов з противної сторони. Не диво, що оба стануди і забалакали до себе. Вже давно, бо які два тижні один одного не бачив. Стояли на вулици і балакали.

Старий Мокрот любив балакати з такими старими як він, бо такі однолітки найліпше розуміли себе. Та нині він не на те вийшов з хати, щоби лише якось перебалакати. Він мав пильне діло до Залужних. Зайти до них хотів так, щоби се було нібито ненамірене, нібито цілком випадкове. Таке „нібито" само попхалося. З хати вийшов Залужний і поздоровив обох дідів.

— О! — сказав Мокрот, звертаючися до нього — добре, що ти вийшов. Я йшов подивитися на мої конопли... Не так мої, як мого зятя. Казав мені, що такі високі, яких він ще в життю не бачив. Я хотів подивитися, як такі конопли виглядають. Іду, а відтам іде Моргун. Тай ми ось тут перед вашою хатою розбалакалися. Балакаємо тай балакаємо, так, що від тої балачки, тай від тої спеки мені в горлі висохло... Може би ваш наймит виніс мені води?

— Зайдіть у хату, — відповів Залужний. — Я годен дати вам і молока.

— На таке вода ліпша.

— Нехай вам буде й вода. Теклю! — Залужний гукнув, обернувшися до сіней. — Винеси на вулицю горнятко води! Не з коновки, а свіжої з керниці.

По хвилі вибігла дівчина зі збанком в одній руці, з горнятком у другій. Вона вгадала, що пити хоче котрийсь з тих старих, що стоять по середині вулиці. Підбігла до них, наляла води до горнятка і подала Мокротови, бо він витягнув до неї руку. Мокрот ще раз наставив горнятко, поцмокав і сказав:

— Погожа вода! Спасибі тобі. За те колись, як ще Бог дасть мені кільканацять літ пожити і ти підростеш, я тебе висватаю.

— За кільканацять літ не висватаєте мене, бо тоді вже буду дуже стара дівка, якої ніхто не возьме.

— Як не хочеш, щоби я тебе висватав за кільканацять літ то я се годен зробити ще сего року. З вдячности за сю добру воду; хоч би й нині!

— Дівчина й се взяла за жарт і відповіла:

— То не вода була така добра. То через ту нинішну спеку вам так хотілося пити і тому зимна вода видалась вам такою доброю.

— Спека справді страшна. Я пустився до тих конопель, та чую, що далі мені годі йти. Молодший зайшов би; я не годен. Не знаю, чи здужаю вернутися до хати, як не відпічну.

— Ходіть до мене. Моя хата холодна. Саме коли така спека, то добре в ній сидіти.

— І я раджу вам, відпічніть у Залужного — промовив Моргун. — Я піду далі, бо нині мушу бути у війта. Бувайте здорові.

Мокрот вдоволений був, що не потребував сам впрошуватися до Залужного, ані казати йому, що хотів би з ним побалакати. Всі троє пішли до хати. Текля відійшла в город полоти, Залужний став у сінях тесати кілки до граблів. Мокрот сів на скринку і дивився на ту роботу.

— Я вашої Теклі давно не бачив, — Мокрот промовив, напихаючи люльку. — Гожа дівка зробилася. Коли і за кого віддаєте?

— Теклю? — відповів Залужний — за нікого. Покищо за нікого. Я тепер женю сина.

— Я про се чув. Добру буде мати жінку... Хто суджений Теклі?

(Далі буде).

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Члени товариства „Любов", від. 45 У. Н. Союза, заявилися одноголосно на річних зборах дня 11 грудня проти перенесення Конвенції з Дітройт до Шікаґо.

ЗА УРЯД:

Т. Малик,
М. Ю. Сеник,
А. Гарасим.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОТУЙМОСЯ З КОЛЯДОЮ НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Як кождого року так і в тім го українська іміграція піде на Рідзво Христове по старому звичаю колядувати на Рідний Край.

І хоч яку біду переживаємо з причини безробіття, то любов наша до Рідного Краю й розуміння потреби його оборони взивають нас до коляди на поміч старому краєви.

Якіж коляди співатимемо цього року? Річ ясна, що старі церковні коляди, от як „Бог предвічний" і інші, котрі слухачів веселять-радують так, як радують нас українські народні патріотичні пісні.

Та було би добре, щоби наші колядники крім церковних старих коляд колядували народні нові коляди, пристосовані до сучасних обставин, щоб новими народними колядами пригадували нашій іміграції нашу боротьбу з ворогами, з окупантами та представляли безправства Ляхів над нашим народом.

Хто ходив колядувати попередніх років і колядував нову коляду народню, яку написав один Збаражчанин в Америці, той завважав, що наші люди охотно такі коляди слухають.

Маючи такий досвід, замовив я в одного з українських поетів в старім краю дві коляди. Автора цих колядок не подаю, бо за такі коляди він попав би до тюрми.

Для приміру подаю два вірші з двох коляд:

І. Коляда. Співається як „Нова радість стала":

Нова радість стала, яка небувала,
Наступає з усіх сторін вороженьків хмара.
Ой та зажурилась наша Україна,
Що від Сяну аж до Дону сльози і руїна.

ІІ. Коляда. Співається також як „Нова радість стала":

З рідної країни прийшли сумні вісти,
Що безкарно там гуляють ляцькі шовіністи.
Школи там замкнули, Січи розвязали,
Братів наших цілі сотні в тюрми посаджали.

Як бачимо, є це нові народні коляди, патріотичні, котрі підносять боевого духа проти Ляхів окупантів, що розбоєм заняли наші землі. Тож конечним є масово поширити ті коляди і між українською іміграцією в Америці.

Ціна невелика, 5 центів за коляду, та одної не висилається лище три за 15 центів.

На народні цілі ідім колядувати з „народною боевою колядою". Колядуймо й шлім поміч нашим братам, бо як співається в одній з тих колядок:

Вони життя дали, ми даймо доляри,
Нехай вони ще раз крикнуть: „кари Ляхам, кари!"
Нехай відплатяться за всі наші кривди,
За наруги, за неволю, за тяжкі обиди.

З замовленнями треба поспішитися, щоби прийшли перед святами. Ближче про це подано в оголошенню в „Свободі".

Пишіть на адресу:

DMYTRO BEREZA,
19 MORTON ST., NEWARK, N. J.

—o—

ЩЕ ПРО ВИСТАВУ В ШІКАҐО.

Про те, яке значіня може мати українська вистава в Шікаґо як пропаґандивний середник для української справи, вже нераз писалося в українських часописах в Америці і Канаді. „Нема найменшого сумніву, що ніодна брошура написана з якоїнебудь нагоди, ані жадні публікації, видавані час від часу ріжними українськими одиницями чи орґанізаціями в Европі чи поза Европою, не є всилі так спопуляризувати українську справу, як цього може доконати українська всесвітня вистава. Всі ці брошури і публікації доходять до рук лише певного обмеженого числа читачів, які спеціяльно справою інтересуються і мають охоту й терпеливість їх прочитати. Переважно усі такі публікації висвітлюють справу з одної сторони, висказують кривду, яка нам діється, але мало, або нічого не говорять про нас самих, про наші культурні скарби і здобутки. Майже у кождого читача остається враження і питання без відповіди, чому цей український нарід, такий сильний числом, що живе на такій гарній і багатій землі, з такими багатими природними багатствами, не захотів чи не зумів осягнути цього, що добули чисельно і культурно слабші народи, як Естонці, Литовці, Латиші, Румуни чи Серби. Мимоходом це невияснене питання спонукує чужинецького читача робити зовсім льоґічний висновок, як: „Щось там не так, як виглядає, бо як інакше пояснити собі цю справу?" (Так пише один Українець, а я годжуся і подаю це тут, щоби пізнати, чи знайдуться такі, що думають інакше; а як так, то чому.)

Наша пропаґанда політична та дипльоматична дуже убога. Добре опрацьована, упорядкована українська вистава дасть чужим наглядну ідею про все те, що публікації і брошури моглиб написати теоретично. Вистава ця повинна бути — практичним підручником української етнографії, фізичної географії та історії української культури.

Стає деколи дивно, чому американське громадянство так холодно відноситься до цеї вистави. Комітет у Шікаґо, який піднявся перевести цю виставу до успішного кінця, робить це не для себе як комітету, ані для одиниць, які у ньому працюють. Він робить це для **цілої української нації.** Він хоче використати цю знамениту нагоду, яку дає нам вільна земля Вашинґтона, нагоду, про яку ми не могли і мріяти по тамтім боці моря. Чомуж отже не взятися до помочи цьому комітетови всею душею, цілим нашим щирим українським серцем? Тяжкі часи, скажете? Ледви, бо з оголошень видно, що ми все таки посилаємо значні суми до старого краю. Безперечно, що там потребують цеї помочи, але якраз тепер сконцентрування матеріяльних сил в Америці принесуть чи не більшу поміч в найближчій будуччині саме тому краєви, про який ми тут так завше піклуємося. Поставлення української вистави так, як цього вимагає пропорція нашої людности, отворить очи не тільки людям на політичній арені, але й американським економістам, котрі з часом помоглиб нам у відбудованню **нашої держави.** Коли Американці видають міліони на всіляку політичну чи економічну пропаґанду і це їм сторицею вертається, то Українці пропорціонально можуть видати від 35 до 50 тисяч на пропаґанду своєї нації з метою відбудування власної держави в недалекій будуччині. Тимбільше, що беручи навіть з найбільше практичного чи скептичного боку, всі ті гроші нам вернуться, по обчисленням Комітету в Шікаґо.

Подивімся тепер, що зробило українське жіноцтво в Америці для цеї важної цілі. Вже всім знане, що Союз Українок Америки створив **Виставовий Комітет,** який допоможе шікаґовському Комітетови в цей спосіб, **що вже замовив** експонати з краю на 2,225 долярів, які, хоч остануться власністю СУА, будуть в українськім павільоні в Шікаґо так довго, як цього буде треба. Це означає, що Комітет у Шікаґо має все готове з ділянки вишивок, деревляних різьб, хатної орнаментики у всіх видах, кераміки, гуцульських виробів, килимів, костюмів з усіх сторін Галичини, Великої України, Поділля, Гуцульщини і т. д. На цю ціль **СУА уже придбав** 1,499 долярів. Крім цього вислав відповідну літературу не тільки до відділів СУА, але загалом до всіх жіночих товариств, клюбів і сестрицтв в Америці, яких адреси нам удалось дістати. Подумаймо тільки, яку поміч дістане старий край через таке замовлення, бо знаємо, що в українських робітнях працюють наші рідні селяни, яким земля не вистарчає на прожиток та які до нас поодиноко чи гуртом усе пишуть за помічю. Чи не краще дати змогу нашому Українцеви там заробити і дати повне вдоволення, що він чи вона не мусіли би просити помочі, а самі запрацювали?

Що зробили ви у вашій громаді для цеї пропаґанди української справи, для вистави в Шікаґо? Яку поміч вислала ваша громада? Чи є у вашій громаді комітет, який би цю справу перевів скоріше, який стоїть у порозумінню з Комітетом у Шікаґо?

А ви, жінки, чи не приспали ви такої важної і наглої справи проволокою з дня на день у вашім товаристві, клюбі чи сестрицтві? Справа дуже нагла, бо приготування не можуть іти вперед без відповідних фондів. Не зволікайте, беріться за діло тепер, сьогодня!

Союз Українок Америки перебрав на себе орґанізацію жіночих сил для цього діла. Жінки! Покажім свідомість свого завдання. Доложім усіх сил, щоб між нами повстали комітети, а як треба яких інформацій, пишіть до СУА.

А мужеські товариства повинні порозуміватися з шікаґовським комітетом.

Скарбничка **Виставового Комітету СУА** радо подасть усі помічні вказівки. Писати на адресу:

Mrs. EMILY UHORCHAK,
325 York St., Jersey City, N. J.

О. Лотоцька.

ДО ПРОТЕСТУ ПРОТИ НОВИХ ПОЛЬСЬКИХ ВАРВАРСТВ!

Хвальні Товариства міста Ню Йорку й околиці!

Останні вісти з краю доносять нам про нові кроваві наступи Поляків на Українців в Галичині. Крім безперервної „тихої пацифікації", страшного поліційного терору та наглих судів Ляхи допускаються на українському населенню таких варварств, як **вішання української молоді на шибеници за її геройську оборону національної чести.**

Про ці всі страшні події та про повішення двох молодих Українців, **Біласа і Данилишина,** всі вже читали в українській та американській пресі. Подія ця зворушила опінію цілого культурного світа.

Нашим обовязком є знов **грімко запротестувати** з цього приводу перед світом проти польських насильств!

Тому взиваємо всі українські національні товариства, братства, сестрицтва, церковні громади, хори, горожанські клюби та всі інші українські національні угрупування з міста Ню Йорку, Бронкс, Асторії, Бруклина, Джемейки, Йонкерс, Статен Айленд, (стейту Ню Йорк), **Джерзи Сити, Нюарку, Пасейку, Елізабет, Петерсон** — стейту Ню Джерзи, та всіх інших поблизьких громад, щоб **обовязково вислали своїх представників на**

ГРОМАДЯНСЬКІ ЗБОРИ

— які відбудуться —

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 30-го ГРУДНЯ (December) 1932 Р.,

в годині 8-мій вечером

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

217-219 EAST 6th STREET NEW YORK, N. Y.

в ціли заснования **Протестаційного Комітету** для влаштування **великого протестаційного віча в Ню Йорку** з участю великих мас українського нюйорського громадянства.

Закликаємо Вас до незанедбування цього горожанського обовязку! — Хай усі товариства, як одно, вишлють своїх представників на ці збори!

ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ ОДВУ В НЮ ЙОРКУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГЕМПСТЕД, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 11. грудня, відбулося листопадове Свято, яке було заповіджене кілька тижнів передтим. Вечером у 5-тій годині відправлено в місцевій українській церкві панахиду за померших героїв, котрі зложили свої буйні голови на жертвеннику України. В часі панахиди дівчата в українських строях стояли зі світлом коло гробу. По скінченню богослуження о. П. Дмитрик виголосив проповідь, та пояснив присутним значіння цеї сумної відправи й заохотив до зложення жертв для інвалідів. Жертва випала як на теперішню пору досить добре. Зібрано $35, котрі вишлеться через „Обєднання" для інвалідів.

З церкви всі пішли на галю, де відбувся святочний концерт. Свято відкрив короткою промовою о. П. Дмитрик. Місцевий хор під управою о. П. Дмитрика відспівав „Боже великий", а шкільні діти відспівали „О Україно", „Дощик" і „Як минув ми вік дитячий". Діти зробили на присутніх дуже миле враження.

Реферат про значіння Листопадового Свята виголосив Омелян Ревюк, редактор „Свободи". Він схарактеризував боротьбу за незалежність України як геройський подвиг українського народа.

Опісля хор відспівав ще кілька пісень. Свято закінчено українським гимном „Ще не вмерла". Хоч уже все було скінчене, то люди ще довго не виходили а розговорювали про свято, концерт, хор і школу.

Не можна забути про тутешню українську молодіж. Її старанням і працею це свято відбулося. Вони згуртувалися в хорі, і всі точно сходяться на проби співу. Це получене і з видатками, бо співаки мешкають досить далеко. Хор співає добре, хоч ще довго не істнує, заледви два місяці. В хорі є 78 членів.

Гість.

—o—

СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

Листопадове Свято.

Дня 11 грудня Українці в Сейнт Луїс відсвяткували Листопадове Свято. Ініціятиву до цього свята дало тов. св. Володимира, відділ 179 У. Н. С. Місяць наперед був скликаний так званий загальний комітет всіх місцевих товариств, а до позамісцевих вислано запошення. На жаль, до цього часу ніхто з позамісцевих не зголосився. Ані навіть місцеві представники товариств не прибули на ту нараду.

Та всеж таки свято відбулося в Українськім Народнім Домі на великій салі. У святі взяли участь: тов. св. Володимира, жіноче тов. Любов, таксамо відділ У. Н. С. і тов. Успення Пресвятої Діви Марії.

Свято почалося в год. 7 вечером. Святочну промову виголосив український православний священик о. П. Корсуновський. В той день він був хорий, але всеж виголосив хоч коротеньку, та палку промову, змалювавши великий день, який святкуємо. Парохіяльний хор під проводом дiріґента Д. Музички відспівав „Боже великий, єдиний". Потім коротку та зворушаючу промову виголосив Мих. Паращак, пригадуючи присутним той день, якого память ми святкуємо.

Відтак виголосив промову п. Мих. Петрівський. Пан Петрівський не писався добре, бо напав на інших людей. То є найгірша звичка, що може бути, коли хтось має що проти другого, й підчас таких свят починає розраховуватися. Це дуже великий блуд для промовця, який дуже зле враження робить на думаючих слухачів.

По рефераті п. Петрівського виступив Український Національний Хор під дириґентурою о. П. Корсуновського. Хор не написався дуже добре. Це мабуть тому, що сам дірігент був хорий, а половина хору не була зовсім, бо серед хористів є багато танцюристів, котрі мусіли в той день і час виступати у Хорватів. Малі школярі вийшли зі своїми співами й деклямаціями найліпше.

Третим бесідником був д-р Н. Клим, котрий гарно представив події Першого Листопада на рідних землях та пояснив, що то є нація й відки вийшло це слово. По рефераті д-ра Н. Клима переведено збірку. Збирали: пані Ґромоцька і пані Єзуско.

На закінчення сказав коротке слово предсідатель свята, Мих. Бартіш, який подякував всім тим, що причинилися до успіху свята. Свято закінчено відспіванням обома хорами „Ще не вмерла Україна".

Член від. 179.

У ДАЛЬ!

У даль, у даль безмежну і простору
Кидай свій зір, навколо роздивляйсь;
А думка хай летить все вище, вище вгору.
Не падай в боротьбі, а впадеш — піднімайсь
І знову йди. І най що хоче буде,
А ти йди…

П. Т.

При одній вулиці є три кравецькі робітні. Один одного хотів перевищити реклямою.

Перший вивісив таку вивіску: „У найліпшого американського кравця".

Другий дав таку вивіску: „У найліпшого кравця в світі".

Третій тамтих двох побідив дуже просто: „У найліпшого кравця на тій вулиці".

The Sport Whirl

HERKIMER, N. Y.

A Good Beginning of the Ukrainian A. C.

The Ukrainian Athletic Club of Herkimer, N. Y., started its basketball season with a 38 to 9 victory over the strong Polish-American A. C. At no time during the game were the "Ukes" in danger. They were the masters of their opponents until the final whistle. Nimij and Cznorsby were the scoring aces, garnering 23 out of 38 points. Nimij with 11 and Cznorsby with 12. Kornas played a good game making 8 points, while Semenow was close at his heels with 6. Merena was a tower of strength on the defense. Weliczka kept the Polish A.C. in the running by making all of his teams points.

The "Ukes" played without the services of two of their stars, Hubiak and Horodecki.

The box score follows:

Ukrainian A.C.	FG	FB	TP
Kornas f.	3	2	8
Semenow f.	3	0	6
Nimij c.	5	1	11
Cznorsby g.	5	2	12
Merena g.	0	1	1
	16	6	38

Polish-American A.C.	FG	FB	TP
Dedla f.	0	0	0
Weliczka f	4	1	9
Woleski c.	0	0	0
Burczycki g.	0	0	0
Lawrence g.	0	0	0
Pawlik g.	0	0	0
Staskus g.	0	0	0
	4	1	9
	4	1	9

CHICAGO, ILL.

Bronko Leads Team to Pro Grid Title.

The Chicago Bears whipped the Portsmouth Spartans, 9 to 0, at the Chicago Stadium, Sunday night to wire the professional football championship. For three periods the teams fought a score-less battle in which Nagurski plunged and rammed his way to give the Bears a slight advantage in yardage gained. Then in the final quarter with just a few minutes to play, the Bears unlashed a mighty at- successive plays „Bronko" the brawn and thrills. On two successiev plays "Bronko" smashed his way to the ten yard line. It was now fourth down and goal to gain. Nagurski again took the ball but this time, instead of ramming the line for which he is noted for, he stepped back and heavd a bullet pass to Grange who caught the ball and fell over the goal line for a touch-down. For this the two boys received the roaring tribute of the crowd. The Bears kicked the extra point for a lead of 7 to 0. Several incompleted passes set the Spratans back to their own 5 yard line on the last down. The Spartan full-back let the ball slip through his fingers where it bounced out to the end zone for two more points for the new champions. Bronko Nagurski was a very tired man at the finish but his work was done.

Michael Zelisko,
Bridgeport-Chicago.

UKRAINIAN BASKETBALL TEAM WINS AGAINST RUSSIANS.

Last Saturday, our Ukrainina Senior Basketball team of Ansonia, won its third straight church league game, from one of the strongest teams in league and our old rival the Russian Three Saints basketball team. The game was very close, being tied until the third quarter. Then the Ukrainians started things and kept pulling away from the Russians. Although the latter tried their best, our Ukrainians broke through their defence and won the game.

The Ukes are now in first place in the church league and are going closer to their second straight church championship after beating the Russians.

The Junior Ukrainian Basketball team didn't fare so well losing their first game. But the Ukrainians had fighting spirit and have won their last two games. The Ukrainian Juniors won their last game from the "Church of Good Shepherd" by a large score of 25 to 2.

The Ukrainian Basketball teams of Ansonia, would like to arrange games with the Ukes of other cities. So please write to our manager, John Kopchik, 20 Meadow St., Ansonia, Conn.

Yours truly,
Walter Hwozdewicz,
Ansonia, Conn.

Y. M. C. A. SENIOR CHURCH BASKETBALL.

Three games ware played in the Senior Church Basketball loop, last night. The hardest game of the evening was fought between the Sts. Peter and Paul and Three Saints who are old rivals. Both teams were evenly matched and fought a neck to neck game until the third quarter when the Ukrainians forged into the lead winning the game by the score of 30 to 20.

The scores:

Ukrainian St. Peter & Paul.

	Goals Field	Goals Foul	Pts.
Pedbereznak, rg	3	0	6
Dripchak, lg	1	1	3
Korotash, c	3	3	9
Brenia, lf	3	0	6
Mudry, rf	3	0	6
	13	4	30

Three Saints.

	Goals Field	Goals Foul	Pts.
Wasilkowich, rg.	2	0	4
Mickewich, lg	0	1	1
Beechum, c	3	0	6
Pawchyk, lf	1	1	3
Washenko, rf	2	2	6
	8	4	20

(The Evening Sentinel,
Ansonia, Conn.,
December 19, 1932).

UKRAINIAN CLASS LEARNS PLANS OF THE WORLD FAIR.

A letter from Ballet Master Wasyl Awramenko, who will be in charge of an exhibition of Ukrainian folk dances at the World Fair to be held in Chicago, was read last evening at the meeting of the Ukrainian Dancing Class of Crompton, in Rice street headquarters. The larger part of the business period was devoted to discussion whether or not the Crompton class would participate in the exhibition in Chicago.

All New England dancing classes will meet at Woonsocket sometime in Jan. to decide whether each class shall send representatives or one class be sent to represent the six New England groups.

The invitation of Loyal Richmond Lodge, I.O.O.F., M. U., to take part in an entertainment tomorrow night, in Odd Fellow's hall, Crompton, was accepted.

Mrs. Caroline Diachun, chairman of the arrangements committee, reported progress on plans for the Ukrainian supper to be held January 7. Wasyl Fedorowicz, the president, conducted the session.

(Pawtuxet Valley Daily Times,
West Warwick, R. I.,
December 21, 1932).

На науці фізики.

Учитель: — Коли ти візьмеш кота й гладитимеш його на потемки проти волосся, то що скакатиме тобі до лиця?

Ученик: Кіт!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN PAPER PAYS ITS TRIBUTE

To late Mr. James. Mention Made of His Untiring Efforts to Aid Neighbors.

The Ukrainian daily newspaper which is the official organ for the national Ukrainian Association pays high tribute to the memory of the late Arthur James, of Crompton. Wasyl Fedorowicz, of Crompton, close friend of the late Mr. James, is the Valley correspondent for the newspaper. In addition to the article, which is in Ukrainian language, the Ukrainian paper has reprinted in full the article appearing in the Pawtuxet Valley Daily Times the day following Mr. James' death.

The Ukrainian publication's tribute to Mr. James is in part as follows:

"The late Arthur James was beloved by the Ukrainians, in the West Warwick and vicinity colony. Arthur James died December 8, 1932. The Ukrainians lost a great friend who was a good adviser and helper to them. He assisted the Ukrainians in every way and every thing he possibly could do. He loved the Ukrainians also and showed his love by doing different things for them.

"Mr. James descended from an old American family. When a young man he studied bookkeeping and law and was a Notary Public. He was not wealthy but helped the Ukrainian people to the utmost of his part. He died a bachelor.

"He is well know among the American people and was permitted everywhere, places where the Ukrainians were not.

Aided by Mr. James.

"In 1909 Zaporozka Sich, a branch of the National Association No. 246, was organized. Among the members of that organization in 1910, Arthur James taught them to procure their American Citizen papers. Hearing that they had no meeting house he went to a person who was the owner of building to let them have a room which is now called Ukrainian headquarters, at Rice street, Crompton. The keys were given to the Ukrainian people in 1913, and in this club room there were desks, chairs, shelves and a few American books. All this work was accomplished by Arthur James.

"In 1916 he opened an English school and began to teach the Ukrainian people to read and write. At the latter part of 1916 he organized a prohibition club.

"In 1917 he helped the Ukrainians in their Ukrainian Day which was held all ower United States.

"Mr. James had so much interest in these people that in 1932 he was able to converse in Ukrainian with them.

"He was taken ill in 1924 and seeing that he could not help them much more he wrote stories and poems for the Ukrainians, such that were suited for them. He had in mind to make or compose a book of poems for the Ukrainians but he died before this was accomplished.

"He was very glad to hear that the younger generation of the Crompton club had organized a club known as the Ukrainian Junior Dancing Club. When the club had its first concert at the Odd Fellows' hall he was too feeble to walk over to the hall so a few members went to his home and entertained him with some of their dances and showed their costumes.

"News of his death shocked the Ukrainan people of the vicinity. Many of the Ukrainians attended his funeral."

(Pawtuxet Valley Daily Times,
December 21, 1932).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На інвалідів.

Гром. Ю. Грицай переслав через Обеднання на інвалідів $21.50. Гроші зібрано в церкві підчас панахиди по полеглих героях.

СТ. ПОЛ, МІНН.

На боєвий фонд.

П. К. Качмарова переслала через Обеднання $5 на визвольну боротьбу. З тих грошей від продажі „Сурми" прийшло $3.65, а решту вона доложила з власної кишені.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

На інвалідів.

Від української греко-католицької парохії св. Михаїла переслано через Обеднання на інвалідів $57. Гроші ці зібрано в церкві підчас панахиди та на святочнім концерті.

АНСОНІЯ, КОНН.

Жертва на інвалідів.

Через Обеднання вислано до Рідного Краю $40 на інвалідів, які зібрано підчас святочного концерту в Ансонії та Дербі, Конн. Гроші вислав стейтовий центральний комітет.

Т. Захаревич, касієр.

ГАРТФОРД, КОНН.

На допомогу українській участи у Світовій Виставі в Шікаґо.

Політичний Комітет в Гартфорд занявся збіркою на Світову Виставу в Шікаґо і вислав першу збірку $72, на яку зложилися слідуючі жертводавці: по $10: Український Ситизенськвий Клюб; Т. Галенда; по $5: Відділ Провидіння, українська католицька церква, українська пресвитеріянська церква; по $2: О. д-р Ґулин, А. Локоть, К. Ґвіздь, Ю. Ґайда; по $1: П. Драпяк, К. Бороняк, І. Бойчук, І. Бойко, А. Вакалюк, С. Олексів, І. Костик, С. Мотиль, П. Пивоварчук, І. Чехович, М. Дерих, М. Курдина, П. Мулява, Л. Апанович, А. Бродрик, Д. Кучер, В. Стефанів, І. Лемеґа, Тюхай, А. Патуляк, І. Нестерук, В. Данилів, Н. Корінь, І. Саґон, П. Курко, Г. Міхалицький; по 50 ц.: п. Куропатва, О. Маслоха, Д. Гринчук, М. Перекишка, Н. Ґреґус і С. Ґреґус, П. Дропяк.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. Союза, дня 27. листопада відсвяткувало день свого патрона. Так як кождого року, так і тепер були зійшлися братчики на маленьку забаву. При забаві не забули за наших інвалідів у Рідним Краю. На заклик пана П. Остапчука присутні зложили жертву на інвалідів.

Жертвували: П. Остапчук $2; А. Поливчак $1; І. Пілат, Я. Лещак, М. Маркович, Г. Закорчин по 50 ц.; І. Поливчак, П. Родзіняк, Ю. Родзіняк, Т. Бутинець, М. Мамчак, Н. Н., п. Чужинець, Е. Мамчак по 25 ц. — Разом зібрано $6.60, котрі вислано через Обеднання.

ТОНТОН, МАСС.

На інвалідів.

На поклик о. Д. Поліщука 20. листопада в церкві св. апостолів Петра і Павла була зібрана добровільна жертва для українських інвалідів, котрі не щадили свого життя в обороні визволення України. Зібрано в церкві $3.33.

Жертва поза церквою: п. К. Назінський і Ю. Проніцька жертвували по $1; Г. Салата 50 ц.

Разом зібрано $5.85, котрі переслано через „Обєднання" на інвалідів.

К. Сідзінський.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНГЛІВ.

(35)

Джім Блейк поступив кілька кроків наперед і станув перед лицарем. Молодий лицар впився в нього очима й запитав: „Звідки ти прийшов і що ти хотів знайти в долині Сіпулчер?" Блейк усе думав, що він попався до якихось артистів, котрі висвітлюють в Африці якусь середньовічну картину. Всіх тих, що були перед ним дотепер, він уважав „екстра мен". Він думав, що вони грають перед ним свою ролю й разом з тим жартують, бажаючи здивувати його.

Та Блейкови видалося нарешті, що занадто довго над ним насміхаються. Він уже почав сердитися, як то кажуть: „жарт жартом, а хвіст на бік!" Він уже гнівно почав викрикувати: „Годі грати зі мною комедію, молодий пане. Де директор?". „Директор!? Який директор? Я не розумію, що ти говориш?" — відповів лицар. „О, ти не розумієш? — іронічно запитав Блейк. „Ти не розумієш? Слухай! Годі зі мною жартувати. Де директор?!" — з гнівом кричав Блейк.

„Гей, паничику, я не люблю твого тону й твого поіритування!" — гостро відповів молодий лицар. „Слухай, годі грати комедію! Опамятайся, бо мені вже забагато!" — голосом поради сказав Блейк: „Коли директора нема тут близько, то я хочу бачити фотоґрафа-оператора". „Слухай но, паничику, — говорив у відповідь Блейкови лицар — ти що собі думаєш? Хто тут може бути паном і старшим крім Монтмоленсі, володаря й лицаря Німру?"

Блейк рішив, що цей молодий лицар є божевільний. Отже з ним треба грати ролю також. Тому він звернувся до нього зі словами: „Шкодую, що я тебе не зрозумів відразу. Я був довго в джунґлях. Блукав там і голодував, а тому не можу ще спокійно думати. Я все гадав, що ти граєш ролю в кінематографі, або жартуєш зі мною. Скажи мені поправді, де я тепер?" „Ти недалеко міста Німр", відповів лицар, якого звали сер Річард.